

la humanitat

Fundador: Lluís Companys

SEGONA EPOCA
Any V, Núm. 2

Registrado como artículo de 2ª clase en la
Administración de Correos de México, D. F.

Editor: Esquerra Republicana de Catalunya
Mèxic, D. F., 15 de maig de 1947

A PROPOSIT DE LA CONFERENCIA D'EN PRIETO

EL NOSTRE PAREER

La vida del nostre Partit és d'una magnificència democràtica que ens plena d'orgull. Des de la nostra naixença, cada vegada que ha estat consultada la voluntat popular del nostre poble, aquest ha dit, d'una manera categòrica, la seva confiança en els ideals que agermanen als militants d'Esquerra Republicana de Catalunya; només quan la violència i la coacció s'han ensenyorit de la nostra terra, ha minvat l'autoritat que ens concediren, en plena llibertat, els nostres compatriotes.

La confiança dels catalans ens afalaga i ens esperona, ara igual que abans, i ens sentim amb la mateixa responsabilitat com si fóssim a Catalunya; això ens obliga, arreu i sempre, a un aguit molt afinat.

Avui la nostra atenció es fixa en el discurs d'Indaleci Prieto amb motiu del primer de maig d'enguany. Tenim la seguretat d'haver comprès els mots que anem a comentar i fins i tot, sabent-nos greu, creiem no equivocar-nos en la interpretació de la intenció que els donava vida. Fem constar que no ens empeny cap desig de polèmica. Ben de bon grat reconeixem en Indaleci Prieto una conseqüència, talent i combativitat poc corrents, però ens coneixem prou bé i sabem que una conversa, per llarga que fos, difícilment ens descobriria nous punts de coincidència o noves divergències.

***

No, Indaleci Prieto. No pot haver-hi convivència pacífica si les coses que ens afecten a nosaltres van pel camí que vos assenyaleu com el millor.

Vós, Indaleci Prieto, sense que tingueu una gran predisposició al sacrifici, arribeu, per tal d'enderrocar el franquisme, i amb un desprendiment que us honora, al límit extrem de les concessions compatibles amb la vostra dignitat i la del vostre Partit; coincidim i ens en felicitem, però en el discurs que comentem, enmig de grans encerts i de l'enorme desig —quasi desfici— de descobrir coincidències que la vostra bona voluntat i agilitat mental fan versemblants, hi ha renunciaments que no us pertocuen, que no podeu fer, que no teniu dret de fer. Quan defensau el mínim de llibertats que us permetrien retornar a Espanya sense vilipèndi teniu moments magnífics; la convicció, ben arrelada, posa tanta força de raó als vostres arguments, que els fan d'una solidesa inextinguible. Es per això, perquè sou incapaç de fer traïció a les essències dels vostres afectes, que ens estranya que hagueu caigut en el manament de fer donació de mínimes llibertats que són la base de la dignitat d'altres homes, d'altres partits, i de col·lectivitats de les quals vos no formeu part.

Hi ha problemes que per estar més entlla dels nostres sentiments i potser al costat oposat dels nostres afectes, arriben a la nostra comprensió sense la claredat necessària i, potser, es posen fora de l'abast del nostre judici.

Vós, Indaleci Prieto, amb tot i haver estat forjat a Euscadi, sou un espanyolista autèntic; no us en fem cap retret, però us diem espanyolista i no patriota espanyol, perquè quan llanceu l'Estatut de Catalunya per no entrebancar la convivència, mostreu la imperfecció de considerar Pàtria els terrenys afegits i les col·lectivitats incloses a l'Estat espanyol. Nosaltres sabem que la Pàtria no es fa ni desfa, la Pàtria és; sabem també que els Estats s'engrandeixen o s'empeïteixen en el va-i-ve de la força a la feblesa i segons el seu instint de rapinya o el seu respecte a la pròpia i a l'aliena llibertat; nosaltres això ho sabem amb una certesa definitiva; és tan veritat com que Mèxic havia estat la "Nueva España"; vos teniu aquests conceptes un xic embrollats i essent com sou un home que públicament i amb força prestigi defensa les llibertats, aquesta confusió no us afavoreix gens; teniu el deure de saber que els terrenys i col·lectivitats que constitueixen Pàtries autèntiques encara que un Estat les tingui sota el seu jou, no són una propietat, són una llibertat empresonada. En aquests casos, Indaleci Prieto, sempre que tingueu algun dubte, la forma d'adquisició us permetrà una classificació sense error possible.

Ens costa de comprendre com vos, rebel a tantes injustícies, no capiu el sofriment d'aquestes Pàtries ni us predisposi a favor d'elles el seu fervor per la llibertat i la seva voluntat d'ésser, més forta que la força del propietari, que els anys i les maltempades.

En la lluita política l'habilitat pot ésser un bon procediment, però la millor eina és i serà sempre la veritat, una veritat planera i sincera, sense esgarrips d'histerisme, ni crícs prenyats d'amenaçes, ni posats de gatamulla fent de marc a quèixes com gomecs.

Pels catalans, Indaleci Prieto, la vostra proposició de renúncia a l'inici del nostre retrobament nacional, que vos anomenau "autonomies regionals", és fer-nos impossible, per infamant, tota mena de convivència; és més, res no us autoritza a vejar-nos fins a proposar-nos que enretirem com una nosa la minsa personalitat que ens dona la Generalitat de Catalunya, mentre vos us creieu amb dret i deure de defensar aferrissadament qualsevol intent de minvar, encara que sigui en un bri, la plena sobirania d'Espanya.

Es clar i fàcil, només prescindint de l'esforç de no voler-ho entendre, es comprèn de seguida: nosaltres som catalans, com vos sou espanyol.

Si la vostra proposta prosperés i, contra el dret, la raó i la justícia, atropellant-ho tot, posat en la clandestinitat, altra vegada, la voluntat invencible dels catalans, per la força, naturalment, ja que d'altra manera seria impossible, i se'ns tornés a deixar al no-res d'abans del 1931, revalidant el decret de Franco en entrar a les comarques lleidatanes, entre els catalans i els espanyols s'obriria un abim definitiu i profundíssim, fins a les entranyes de la terra i dels sentiments, i encara que pel damunt d'aquest abim la vostra hàbil bona voluntat hi faci un pont de promences, cap català, ni els que ho són menys, el passarien, per la temença, filla de l'experiència, que un cop a l'altra banda desaparegués el pont i restés, junt amb l'abim barrant-nos la tornada, la major de les vergonyes.

Sacrificis per acabar amb el franquisme, sí, tots els que calguin i per sofriments que comportin, i aquests mots, quan els diem nosaltres, són quelcom més que paraules i promences, el nostre passat ens avala; sacrifici més punyent que el que vàrem fer el 17 d'abril de 1931 per reblar la República Espanyola, no se l'ha imposat cap altre poble del món.

Sacrificis, sí; per retornar la pau i la vida digna als nostres pobles, cap lloc, per incomoditats i perills que comporti, serà refusat per nosaltres; però fer de castigat bo i covant rencors de Judes en la taula de la convivència espanyola, no. O ens accepten tal com som, respectant, encara, les pretensions

(Passa a la pàgina 4)

CLAVAR EL CLAU PER LA CABOTA

Per Ferran ZULUETA

No cal saber història. Amb la contrafet i tendenciosa que, més malament que bé, ens ensenyaren en l'escola primària, n'hi ha prou per tal de saber que la dinastia catalana acabà amb Martí l'Humà; les raons que hi hagueren i que portaren el Compromís de Casp; les dificultats que tingué el fill de la Joana Henríquez, Ferran II, dit després "el Catòlic", per tal de poder possessionar-se del reialme d'Aragó; que la dinastia castellano-leonesa s'extingeix de fet, després d'Enric IV l'Impotent, i que la Corona de Castella es col·loca en el cap, no massa ben organitzat, d'Isabel, més que per reconeixement d'un dret, per les maniobres del seu marit, que no en debades va ésser l'inspirador del "Príncep" de Maquiavel. Si la bona fe dels fervents monàrquics pot donar tot això com a bo, si poden admetre la dinastia austríaca, han de reconèixer que aquesta té un trist fi amb Carles II l'Embruixat. Després els Borbons, en la plenitud de llurs glòries a França, demostren ben poc seny amb Felip V, palesos símptomes de degeneració amb Carles IV, el de Godoy, i no parlem de Ferran VII "el Narizotas" i de la seva filla Isabel II, que per contrast amb la Primera, que no es mudava de camisa, se la canviava molt sovint.

Es destronada Isabel II, i des d'aquell moment queda finida, i anulada la successió de la monarquia castellana; tant és cert i reconegut el fet, pels propis dinàstics, els poes que en queden, que després d'una etapa provisional van a buscar, primer monàrquics que espanyols, un rei, i porten a Amadeu, un cavaller, que fent-se càrrec de les coses, renuncia i dona lloc a l'establiment de la primera República.

El cop d'Estat de Sagunt. Nou i més desearat intent de clavar el clau per la cabota. Tenien la minsa il·lusió de que aquell dèbil rebrot del podrit arbre borbònic, Alfons XII, arribaria a donar fruit, i ben amargant l'ha donat! Aquella restauració, tan desgraciada, ens va portar a les guerres de Cuba i Filipines, a la dels yanquis, al Barranco del Lobo, a Annual, a l'oprobiosa dictadura de Primo de Rivera i fins a convèncer els més repatanis que amb els reis no hi havia res a fer i la rosa monàrquica s'enterra de nou al fossar d'on l'havien tret i avui encara hi ha qui vol fugar-hi amb l'estranya pretensió de trobar-hi alguna despulla amb vida.

Varen ésser els monàrquics, els propis monàrquics, qui donaren per acabada la monarquia catalana al cercar un rei castellà. Foren els propis monàrquics qui acceptaren la fi de la monarquia lleonesa acatant l'austrí-

(Passa a la pàgina 3)

Patria llunyana

Ai, terra, terra, perfumada de vent,
de brises altes entre els arbres oberts,
cos de planúries esteses dins del cel!

Ara estic sol, i tan lluny del meu cos
que els ocells que m'inventen sobre els es-
no saben com esculpir-me la mirada, [tels
i en va la cerquen al cor de cada àzina.
Jo, que creava el paisatge amb el meu pas,
no sóc ja més que el rierol de les tristesses.
Qui clavés a terra el cos, com un estel
es clava al blau, i es va colgant en la llum!
Dolç enfonsar-se en un bany de terra dura
i alçar-se lluny, vestit de nova vida!

Ai, terra, terra, perfumada de vent,
de brises altes entre els arbres oberts,
cos de planúries esteses dins del cel!

Manuel Duran Gil

DES DE FRANÇA

DE LA CONFERENCIA DE CARLES PI I SUNYER

POLITICA CATALANA

I ara, dintre del quadre general esbossat, cal que examinem la posició catalana. Catalunya és democràtica, liberal, avançada; ho és per sentiment, però en el seu cas nacional té d'ésser-ho per conveniència. El problema es planteja amb una cruesa esquemàtica. D'una banda la República, amb tot i les limitacions i regateigs que tan ens dolgueren, reconegué la personalitat catalana, amb els seus òrgans estatals, funcions pròpies, el seu Parlament i Govern, la seva llengua i bandera. En contrast, el règim franquista amb la complicitat, assentiment o aquiescència de tots els que hi col·laboren i el sostenen, li nega el dret i tot el que constitueix l'esperit de Catalunya. L'elecció no és dubtosa; almenys per a nosaltres. Problema de llibertat, el dels catalans, havien d'estar al costat de la llibertat. Problema de dret, al costat del dret. Per això creiem el nostre deure mantenir i defensar les institucions republicanes i, naturalment, les catalanes, convencuts que d'afeblir-les, s'afeblirà la causa de la República, però també la de Catalunya.

Permeteu-me que faci una reflexió que crec alligadora. No ho faig per a fer cap retret, però tant de bo pogués servir d'estímul d'esmena. Avui ja podem veure com el curs dels esdeveniments va demostrant la raó, l'encert i previstió d'aquella política. Ja hi ha sobrada evidència per a mostrar l'error sofert i el dany causat per les campanyes contra les institucions. Eng en dona una prova el mateix acord abans esmentat de les Nacions Unides. Es un resultat, assolit sobretot per la personalitat de la República, sols en part satisfactori. I no falava molt per a que pogués ésser-ho del tot. Dient-ho en forma gràfica, la nostra societat va estar com en una balança que tenia els dos platets gairebé equilibrats; només un pes major en un d'ells hauria pogut fer que la balança s'inclinés del tot en favor nostre. Podem preguntar-nos, amb pena, on fórem de més ben situats i avançats en el nostre plet, si en tots hi hagués hagut més comprensió del que convenia i més serenitat d'esperit; si en lloc del fàcil entreteniment de tirar al blanc contra les institucions ens haguéssim presentat unis i compactes davant l'opinió internacional. Com ja creure que allò que només pogué ésser un triomf a mitges, hauria estat una victòria completa; avui ens trobaríem molt més endavant, potser amb els nostres problemes favorablement resolts. No pensem més en com hauria pogut ésser el present, d'haver estat el

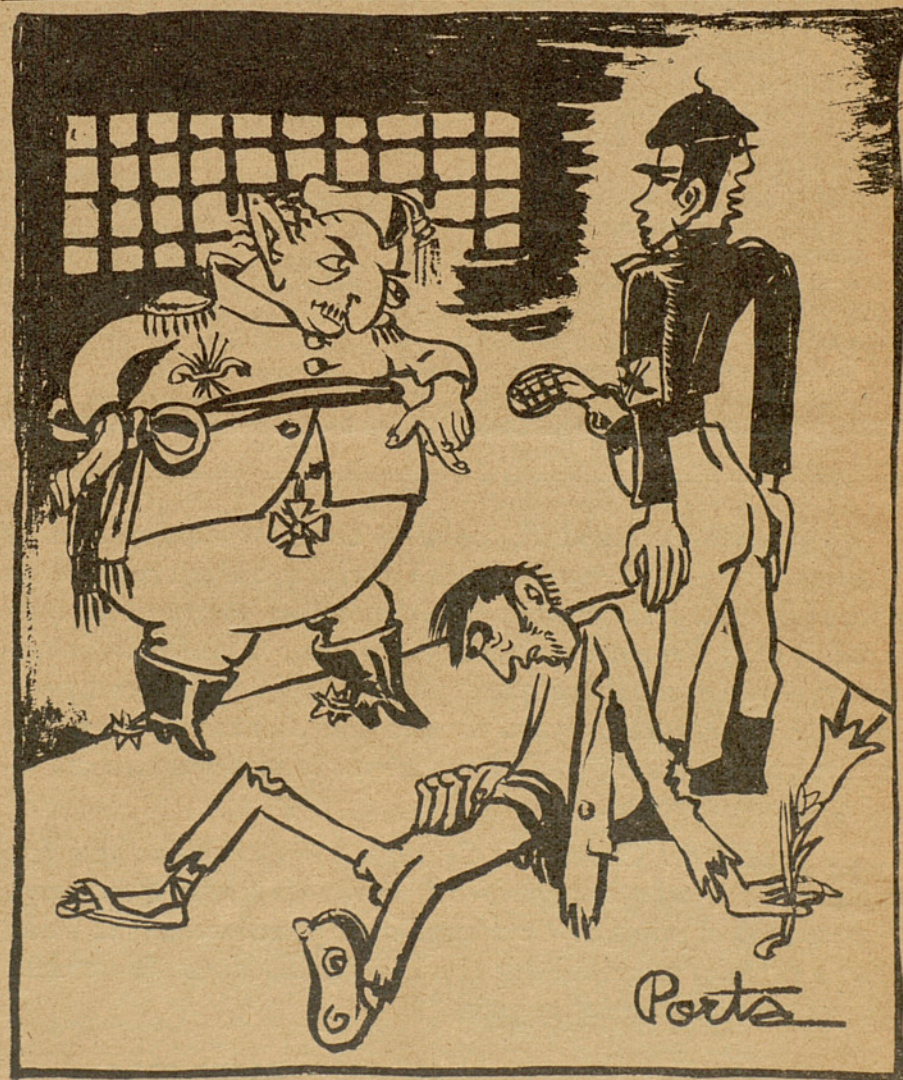
passat d'altra manera; serveixi però d'exemple per a l'esdevenidor. (Aplaudiments.)

Hem seguit aquesta política de lleialtat a la República, per creure-la la més digna i la més justa, però també la més catalana. Com tota política de subordinació a una alta finalitat, algunes vegades sentíem l'íntim dramatisme d'una exigència catalana que demanava més, i expressió més lliure. Però el sentit de responsabilitat s'imposava; i seguíem fent-la, servint un interès superior als nostres neguits o contrarietats. I avui podem constatar que els fets posteriors i la manca de compliment de les esperances que es feien néixer com a raó de no seguir-la i atacar-la han vingut a reforçar aquesta posició que seguim creient ha estat la més adequada i convenient als interessos de Catalunya.

EL DEURE ENVERS CATALUNYA

Que en la persecució ambiciosa d'aquests programes de contingut humanament universal i d'ampli propòsit no ens oblidéssim, però, de Catalunya, la nos'ra Catalunya encara sotmesa, encara sofrent, encara no recobrada. Fem tots que això acabi, contribuim amb acció i treball, fe i voluntat a que la pàtria es redreci coratjosa i resolta. Que torni la nova esperança amb la vella confiança en ella mateixa. Que torni a ésser Catalunya. Aquella Catalunya esperancada, coratjosa, vibrant, segura. Que s'alliberi d'un cop i per sempre de l'atmosfera d'opressió i d'agobi, dels tristos records de la guerra, dels pesombres i fantasmes del passat que encara pesen damunt la seva ànima com una condemna que arrossega i no la deixa marxar lliurement cap endavant. Es que encara, després del dolor i horror que hem pogut veure desfermar pel món, és que encara hi haurien catalans que es sentissin torbats o acobardits pels vells records d'una hora tràgica. Des d'aleshores hem vist la maldat del feixisme, la maledicció de la guerra, l'afrona dels camps de concentració, la misèria de les deportacions en massa, la devastació dels bombardeigs, la malvestat atòmica, arreu l'aflicció i la desesperança, l'infortuni i la mort. Amb els ulls ben oberts a la trista realitat del món, la pobra condició dels homes fa que en tinguem el cor sagnant i dolorit, però també ens ha fet —ens ha de fer a tots— sentir-nos alliberats per sempre d'esperances de malson, ens ha de retornar el coratge per a marxar resoltament endavant sense mirar enrera. Fem-ho tots junts, sense

(Passa a la pàgina 3)

—Es el poble espanyol, que mor de gana.
—No diu que està tan tip de mi?